

Bruxelles, 8. travnja 2026.
(OR. en)

Međuinstitucijski predmet:
2023/0226(COD)

17037/25
ADD 1

AGRI 736
AGRILEG 210
ENV 1429
PI 233
CODEC 2178

NACRT OBRAZLOŽENJA VIJEĆA

Predmet: Stajalište Vijeća u prvom čitanju s ciljem donošenja Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o biljkama dobivenima određenim novim genomskim tehnikama i njihovim proizvodima te o izmjeni Uredbe (EU) 2017/625 – nacrt obrazloženja Vijeća

---

I. UVOD

1. Komisija je 5. srpnja 2023. donijela zakonodavni prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o biljkama dobivenima određenim novim genomskim tehnikama te o hrani i hrani za životinje od njih.¹ Taj je prijedlog podnesen Vijeću 6. srpnja 2023.
2. Prijedlog se temelji na članku 43., članku 114. i članku 168. stavku 4. točki (b) Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) (redovni zakonodavni postupak).

---

¹ 11592/23 + ADD 1

3. O prijedlogu je provedeno savjetovanje i s Europskim gospodarskim i socijalnim odborom i s Odborom regija. Europski gospodarski i socijalni odbor dao je mišljenje 26. listopada 2023.² Odbor regija dao je mišljenje 17. travnja 2024.³
4. U Europskom parlamentu glavnu odgovornost za Prijedlog ima Odbor za okoliš, klimu i sigurnost hrane (ENVI), a Odbor za poljoprivredu i ruralni razvoj (AGRI) mu je pridružen. Gđa Jessica Polfjård (EPP, Švedska) ponovno je imenovana izvjestiteljicom. Parlament je donio stajalište u prvom čitanju 24. travnja 2024.⁴
5. Prijedlog i relevantna procjena učinka predstavljeni su na sastanku Radne skupine za genetske resurse i inovacije u poljoprivredi (inovacije u poljoprivredi) 10. srpnja 2023. Radna skupina nastavila je razmatrati prijedlog na 16 daljnjih sastanaka tijekom španjolskog, belgijskog, mađarskog i poljskog predsjedanja.
6. Odbor stalnih predstavnika 14. ožujka 2025. postigao je dogovor o mandatu predsjedništva za početak pregovora s Europskim parlamentom⁵. Na osnovi toga održani su pregovori s Europskim parlamentom i Komisijom s ciljem postizanja ranog dogovora u drugom čitanju. Odbor stalnih predstavnika 12. studenoga 2025. predsjedništvu je omogućio fleksibilnost u pogledu ključnih otvorenih pitanja⁶.
7. Trijalozni su održani 6. svibnja, 14. listopada, 13. studenoga i 3. prosinca 2025., tijekom poljskog i danskog predsjedanja. Suzakonodavci su na posljednjem trijalogu postigli sveobuhvatni privremeni dogovor. Taj je dogovor naknadno konsolidiran u konačni kompromisni tekst.

---

² 14926/23

³ 9226/24

⁴ 10952/24

⁵ 6426/25.

⁶ 14579/25.

8. Odbor stalnih predstavnika 19. prosinca 2025. analizirao je konačni kompromisni tekst i potvrdio svoju suglasnost s njim⁷.
9. Odbor ENVI Europskog parlamenta 28. siječnja 2026. glasovao je za konačni kompromisni tekst. Predsjednik odbora ENVI 28. siječnja 2026. poslao je pismo predsjedniku Odbora stalnih predstavnika⁸ u kojem je naveo da će, ako Vijeće Europskom parlamentu dostavi svoje stajalište kako je dogovoreno, podložno pravno-jezičnoj redakтури, preporučiti plenarnom sazivu Parlamenta da stajalište Vijeća prihvati u drugom čitanju bez amandmanâ. Tekst priložen pismu odgovara tekstu koji je Odbor stalnih predstavnika podržao 19. prosinca 2025.

II. CILJ

10. Od donošenja aktualnog zakonodavstva EU-a o genetski modificiranim organizmima (GMO) 2001. ostvaren je znatan napredak u razvoju novih genomskih tehnika koje omogućuju usmjerenije, preciznije i brže promjene genetskih svojstava bilja u odnosu na konvencionalne tehnike uzgoja.
11. Cilj je tog prijedloga omogućiti da poljoprivredno-prehrambeni sektor EU-a doprinese ciljevima inovacija i održivosti iz europskog zelenog plana, strategije „od polja do stola” i strategije za bioraznolikost te povećati konkurentnost sektora, uz istodobno održavanje visoke razine zaštite zdravlja i okoliša.

---

⁷ 16659/25, 16660/25.

⁸ 6131/26.

III. ANALIZA STAJALIŠTA VIJEĆA U PRVOM ČITANJU

12. Stajalište Vijeća u prvom čitanju sadržava glavne elemente o kojima su suzakonodavci postigli dogovor i koji su navedeni u nastavku.
13. Zadržana je **opća struktura** prijedloga Komisije, pri čemu se razlikuju dvije različite kategorije biljaka dobivenih novim genomskim tehnikama.
14. 1. kategorija obuhvaća biljke dobivene novim genomskim tehnikama koje su ekvivalentne konvencionalnim biljkama, tj. genetska modifikacija uvedena novim genomskim tehnikama mogla bi se pojaviti i prirodno ili dobiti konvencionalnim uzgojem. Takve biljke podliježu postupku provjere u kojem nacionalno nadležno tijelo ili Komisija utvrđuju da su zaista ekvivalentne konvencionalnim biljkama. Nakon potvrde biljke dobivene novim genomskim tehnikama 1. kategorije izuzete su od zahtjeva zakonodavstva o GMO-ima.
15. 2. kategorija obuhvaća biljke dobivene novim genomskim tehnikama sa složenijim modifikacijama, koje ne sadržavaju strani DNK. Takve biljke podliježu postupku prijave ili postupku odobrenja u skladu sa zakonodavstvom o GMO-ima. Za razliku od genetski modificiranih biljaka koje sadržavaju strani DNK, na biljke dobivene novim genomskim tehnikama 2. kategorije primjenjuju se ograničena odstupanja od zakonodavstva o GMO-ima. Konkretno, zahtjevi za procjenu i praćenje rizika fleksibilniji su i mogu se prilagoditi u skladu s profilom rizičnosti tih biljaka.
16. Kad je riječ o **kriterijima ekvivalentnosti** biljaka dobivenih novim genomskim tehnikama 1. kategorije s konvencionalnim biljkama, zadržani su ključni elementi mandata Parlamenta i mandata Vijeća. Ti elementi uključuju vrste genetskih modifikacija, ograničenje opsega određenih modifikacija, kao i ograničenja broja genetskih modifikacija u svakoj sekvenci kodiranja bjelančevina i u svakoj biljci. Pri određivanju ukupne granične vrijednosti u svakoj biljci vodi se računa o broju skupova kromosoma kako bi se uzela u obzir složenost genoma biljaka.

17. Osim kriterija ekvivalentnosti s konvencionalnim biljkama, u novom prilogu Uredbi uvode se kriteriji **održivosti** za biljke dobivene novim genomskim tehnikama koje ispunjavaju uvjete za 1. kategoriju kao negativan popis (ili popis isključenja) značajki. Smatra se da značajke s negativnog popisa mogu imati štetne učinke na održivost. Ako se jedna od značajki neke biljke dobivene novim genomskim tehnikama koja se namjerava prenijeti genetskom modifikacijom nalazi na tom popisu, biljka dobivena novim genomskim tehnikama isključena je iz 1. kategorije i stoga podliježe zahtjevima u pogledu odobrenja, sljedivosti i praćenja te drugim odredbama o biljkama dobivenima novim genomskim tehnikama 2. kategorije.
18. Podnositelji prijave i podnositelji zahtjeva za biljke dobivene novim genomskim tehnikama 2. kategorije mogu imati koristi od određenih regulatornih poticaja kao što su ubrzani postupak procjene rizika, izuzeća od naknada i bolje savjetovanje prije podnošenja ako jedna od značajki koje ima biljka dobivena novim genomskim tehnikama i koja se namjerava prenijeti genetskom modifikacijom može pozitivno doprinijeti održivosti.
19. Previđa se niz zaštitnih mjera radi zabrinutosti zbog mogućih štetnih učinaka **patentiranja** biljaka dobivenih novim genomskim tehnikama i povezanih praksi licenciranja i transparentnosti, npr. u pogledu pristupa oplemenjivača biljnom biološkom materijalu i tehnikama te rizika od tržišne koncentracije.
20. Kompromisom se predviđa kodeks ponašanja s određenim obvezama za vlasnike patenata i platforme za licenciranje. Iako je taj kodeks dobrovoljan, Komisija nadzire njegovu izradu, prati njegovo funkcioniranje i prema potrebi poduzima dodatne mjere, uključujući predlaganje zakonodavnih mjera.
21. Transparentnost, pristup i pravna sigurnost povećavaju se i podnošenjem informacija o patentima ili objavljenim patentnim prijavama te izjavama o spremnosti nositelja patenata da izdaju licence pod poštenim i razumnim uvjetima, što se podnosi uz zahtjev za verifikaciju statusa nove genomske tehnike 1. kategorije i objavljuje u bazi podataka.

22. Komisija objavljuje smjernice za pomoć gospodarskim subjektima u pitanjima povezanim s intelektualnim vlasništvom u području biljaka, uspostavlja stručnu skupinu za patente za biljke dobivene novim genomskim tehnikama te procjenjuje učinak patentiranja biljaka dobivenih novim genomskim tehnikama, njihovih značajki i tehnika, kao i povezane prakse licenciranja i transparentnosti.
23. Biljke dobivene novim genomskim tehnikama 1. kategorije izuzete su od zahtjeva za **označivanje**, osim biljnog reprodukcijskog materijala biljaka dobivenih novim genomskim tehnikama 1. kategorije. Zahtjevi za označivanje iz zakonodavstva o GMO-ima i dalje se primjenjuju na biljke dobivene novim genomskim tehnikama 2. kategorije.
24. Ni biljke niti proizvodi dobiveni novim genomskim tehnikama 1. odnosno 2. kategorije ne smiju se upotrebljavati u **ekološkoj** proizvodnji unatoč izuzeću biljaka i proizvoda dobivenih novim genomskim tehnikama 1. kategorije od zahtjeva iz zakonodavstva o GMO-ima. Međutim, slučajna ili tehnički neizbježna prisutnost biljaka i proizvoda dobivenih novim genomskim tehnikama 1. kategorije u ekološkoj proizvodnji ne predstavlja neusklađenost s Uredbom o ekološkoj proizvodnji⁹.
25. **Mjere koegzistencije** za biljke dobivene novim genomskim tehnikama 2. kategorije i dalje nisu obvezne za države članice. Nadalje, države članice zadržavaju mogućnost **izuzeća od uzgoja** biljaka dobivenih novim genomskim tehnikama 2. kategorije na svojem državnom području. Status quo postojećih pravila o GMO-ima stoga se u tom pogledu i dalje primjenjuje na biljke dobivene novim genomskim tehnikama 2. kategorije.
26. Člankom o **kontrolama** koje provode države članice daje se određena sigurnost u pogledu učinkovite provedbe odredaba Uredbe o novim genomskim tehnikama, bez uvođenja novih obveza za države članice koje nadilaze obveze kontrole iz postojećeg zakonodavstva.

---

⁹ Uredba (EU) 2018/848 o ekološkoj proizvodnji i označivanju ekoloških proizvoda i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007.

27. Opći program **praćenja** ojačan je u pogledu učinka patentiranja biljaka dobivenih novim genomskim tehnikama, njihovih značajki i tehnika te povezanih praksi licenciranja i transparentnosti, učinka primjene Uredbe o novim genomskim tehnikama na ekološki sektor i učinka biljaka dobivenih novim genomskim tehnikama na održivost.
28. Kad je riječ o velikoj većini elemenata o kojima se pregovaralo tijekom trijaloga, suzakonodavci su se uspjeli dogovoriti oko kompromisnog teksta. Vijeće je pritom u svojem stajalištu prihvatilo elemente stajališta Parlamenta u prvom čitanju, kao što je isključenje „tolerancije na herbicide” kao predviđene značajke koja se prenosi genetskom modifikacijom iz kategorije 1. S druge strane, Vijeće nije moglo prihvatiti određene elemente stajališta Parlamenta kao što su zahtjevi za označivanje biljaka i proizvoda dobivenih novim genomskim tehnikama 1. kategorije u cijelom prehrambenom lancu. Međutim, suzakonodavci su to smatrali prihvatljivim s obzirom na cjelokupni dogovoreni kompromisni paket o kojem se pregovaralo i koji je dogovoren na posljednjem trijalogu, a koji je zahtijevao ustupke objiju strana, osobito u područjima zahtjeva povezanih s održivošću i patentiranja biljaka dobivenih novim genomskim tehnikama.

IV. ZAKLJUČCI

29. Stajalištem Vijeća podupire se cilj prijedloga Komisije i u potpunosti se uvažava kompromis postignut u pregovorima između Vijeća i Europskog parlamenta, uz potporu Komisije.
30. Vijeće stoga smatra da njegovo stajalište u prvom čitanju uravnoteženo predstavlja ishod pregovora i da će se Uredbom, nakon njezina donošenja, doprinijeti olakšavanju inovacija, povećanju održivosti, jačanju konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora EU-a i održavanju visoke razine zaštite zdravlja i okoliša.